

KÅRE WILLOCH

Erklæringsdebatten, 3/11-1981.

Ærede president,

Det er Regjeringens oppgave å bidra til å gjennomføre velgernes valg av hovedlinjer. Velgerne har gitt Stortinget et borgerlig flertall, og bemerkelsesverdig fremgang for Høyre. Men velgerne har ikke gitt Høyre flertall. Det gjør det til en demokratisk plikt for Regjeringen å søke samarbeid med andre partier, og legge vekt på hva de mener.

Det er lett nok å utforme skarpe standpunkter som vekker begeistret tilslutning fra mindretall, men som ikke gir noen mulighet for å forandre virkeligheten. Men en ansvarlig regjering kan ikke føre slik demonstrasjonspolitik. I den parlamentariske situasjon som velgerne har bestemt, kan samarbeidsløsninger ofte gi et bedre resultat for folk flest enn man kan få gjennom den konflikt, som ville bli følgen av stivbent urokkelighet. Vår stil skal være samarbeid.

Men vi er også fullt oppmerksomme på hvor grensen går mellom kompromissvilje og holdningsløshet. Regjeringsarbeidet har bare mening så lenge vi får anledning til å styre utviklingen i samsvar med velgernes avgjørelse.

Jeg ville gjerne få begynne med denne utdyping av siste ordene i regjeringserklæringen om samarbeid, først og fremst med de to andre borgerlige partiene men også med hele Stortinget.

Regjeringen vil også søke et konstruktivt samarbeid med organisasjonene, bl.a. om inntektspolitikken. Det første møte i Kontaktutvalget og med andre interesserte organisasjoner holdes i morgen.

Regjeringen mener at det vil være en stor fordel om man kan oppnå samordning også i neste års oppgjør. Og Regjeringen er jo selv part i store deler av oppgjøret, og i mange av de spørsmål som kan komme opp. Men vi må samtidig respektere organisasjonenes selvstendighet. Og vi kan ikke legge skjul på at det ikke finnes ledige statsmidler som kan skytes til.

Regjeringens spesielle bakgrunn, som en ettpartiregjering, dannet i forståelse med to andre partier, gjorde det naturlig å legge frem en nokså omfattende erklæring, med hovedvekten på de mer prinsipielle retningslinjer.

Disse retningslinjer innebærer unektelig en markert kursendring på flere viktige punkter, men overalt i samsvar med det vi sa klart fra om før valget. Som eksempler på dette nevner jeg

- stans i skattestigningen og deretter skattereduksjoner,
- kampen mot overflødige restriksjoner og inngrep
- styrkelse av arbeidsplassene fremfor lengre ferie nå
- gjeninnføring av reelt private forretningsbanker,
- opprettholdelse av privat styringsrett i private bedrifter,
- opprettholdelse av fritt legevalg,
- åpning for radio- og TV-programmer i konkurranse med NRK.

Klare forskjeller vil man også se på så forskjellige områder som skolepolitikk, styrkelse av eiendomsretten som et gode for flest mulig mennesker, og holdninger til viktige livssynsspørsmål.

Vi vil arbeide videre for reell likestilling mellom kvinner og menn. Vi ser f.eks. reformer som kan gi småbarnsforeldre bedre muligheter for å kombinere omsorgsarbeid med yrkesaktivitet

utenfor hjemmet som meget viktige. Vi avviser den utstrakte bruk av diskriminerende forskjellsbehandling som Arbeiderpartiet går inn for.

Arbeiderpartiet prøvet til å begynne med å hevde at erklæringen manglet klar profil. Arbeiderpartiets svake reaksjon mot Regjeringserklæringen er vel uttrykk for at det ønsket å svekke sin tidligere motstand mot det vi sier, fordi tiden arbeider for vårt syn, og mot meget av Arbeiderpartiets gamle tanker.

Arbeiderpartiets parlamentariske fører prøvet igår igjen å fremstille Regjeringserklæringen som en "nokså blek og tafatt avskygging" av noe hun kalte "de brage løfter" fra valgkampen. Hun bygget imidlertid på en feilaktig fremstilling av Høyres valgkamp.

Vi har med rette pekt på kritiske problemer i en rekke deler av den offentlige virksomhet. Men vi har ikke sagt at disse kriser kan løses raskt ved økte bevilgninger. Vi har sagt det motsatte. Vi har pekt på at Arbeiderpartiets politikk har stanset veksten i Norges økonomi. Vi sa klart fra at det har ført til at det ikke er midler til å møte problemene ved vesentlig økte bevilgninger nå.

Vi har stilt opp gjenreisning av vekstevnen i norsk økonomi som ett av våre hovedmål. Det krever bl.a. en ny skattepolitikk, som bare kan gjennomføres dersom Stortinget samtidig vil bremse veksten i de offentlige utgiftene. Etterhvert kan en ny politikk føre til høyere nasjonalinntekt, og derved til mere midler til å løse både private og offentlige oppgaver bedre. Vi har

aldri lagt skjul på at denne prosessen vil kreve adskillig tid. Men vi går selvfølgelig ikke tilbake på det vi har sagt om skattepolitikken i valgkampen. Det er ingen motsetning mellom dette og beskyttelse av velferdsstaten, tvert imot. Vi må gjenreise vekstevnen, og begrense mindre viktige utgifter, for å få nok midler til å bevare vår sosiale trygghet og full sysselsetting.

Dette sa vi i valgkampen. Det er ikke noe grunnlag for Gro Harlem Brundtlands ord om "skrittvis tilbaketog fra løftenes valgkamp". Dette er et nytt stortingsflertall og en ny regjering i arbeid for å gjennomføre det vi selv har sagt, men ikke Arbeiderpartiets vrengebilder av det.

Behovet for gjenreising av vekstevnen i norsk økonomi er også en del av begrunnelsen for at "Regjeringen vil gjennomgå lovverket med sikte på forenkling, og avskaffelse av unødvendige offentlige reguleringer, restriksjoner og inngrep".

Jeg hørte med interesse at også Arbeiderpartiets første taler igår understreket at "Arbeiderpartiet er for at vi løpende må gjennomgå lovverket med sikte på forenkling og avskaffelse av unødige offentlige reguleringer". Regjeringen vil være takknemlig for nærmere beskjed om hvilke offentlige reguleringer Arbeiderpartiet omsider er blitt villig til å forenkle eller avskaffe.

Om denne Regjerings opprydningsprogram kan jeg ellers kort minne om at Regjeringen allerede har foreslått opphevelse av Planleggingsloven og forenkling av Markedsføringsloven, for å hindre mer byråkrati både offentlig og i bedrifter. Det vil

komme forslag om opphevelse av unødige begrensninger i borettslagenes handlefrihet, og om forandringer i konsesjonsloven og etableringsloven. Regjeringen er også enig i at det er behov for å se nærmere på enkelte av de bestemmelsene i arbeidsmiljøloven som ikke har reell helsemessig betydning. Dette må drøftes med blant andre partene i arbeidslivet. Regjeringen vil også oppfordre partene til å drøfte hvorledes man best kan forebygge for stort sykefravær.

Vårt arbeid med unødige offentlige inngrep har imidlertid siktemål utover forbedring av norsk økonomi. Vår politikk går ut på å styrke enkeltmenneskenes valgfrihet, som et svar på den maktkonsentrasjon, sentralisering og fremmedgjøring mange opplever som resultat av langvarig sosialdemokratisk hegemoni. Vår boligpolitikk, skolepolitikk, ungdomspolitik, kulturpolitikk, sosialpolitikk, økonomiske politikk og krav om redusert offentlig dominans gjennomsyres av felles mål: Vi vil gi den enkelte større mulighet til å påvirke egen livssituasjon, desentralisere beslutninger til fordel for dem de mest direkte angår, og sikre bedre muligheter for enkeltmennesket og nærmiljøet til å løse oppgaver og problemer på egen hånd. Dette ser vi som en del av et "kvalitativt bedre samfunn".

Bedriftsdemokratiet hører hjemme i denne sammenheng. Arbeiderpartiets parlamentariske leder sa igår at "utviklingen av bedriftsdemokratiet fryses fast". Det stemmer ikke. Vi ønsker å utvikle bedriftsdemokratiet videre, med særlig vekt på den enkeltes muligheter for medbestemmelse i egen arbeidssituasjon.

Gunnar Berge hevdet at "en ikke vil gi ansatte i offentlig virksomhet en lenge efterlengtet medbestemmelse". Dette stemmer jo heller ikke.

De borgerlige partier sa før valget at den lov om dette som de sosialistiske partier fikk vedtatt, ville bety en innskrenkning av de folkevalgtes muligheter for å styre i samsvar med velgernes avgjørelse, m.a.o. mindre demokrati. Arbeiderpartiet har en tendens til å ville overføre myndighet fra folkevalgte til organisasjoner og andre. Vi må derfor søke bedre løsninger. Det vil komme forslag om ny lov om dette i nær fremtid. Det vil sikre de tilsatte medbestemmelse i offentlig virksomhet, men slik at de folkevalgte sikres fortsatt adgang til å avgjøre politiske spørsmål.

Regjeringen vil legge denne sak i Stortingets hender. Det er skuffende at Arbeiderpartiet ikke viser noen interesse for å motarbeide samfunnsskadelige aksjoner for å hindre en slik demokratisk behandlingsmåte av en omstridt sak.

Regjeringen vil foreslå å bruke 1 % av brutto-nasjonalproduktet til utviklingshjelp i 1982. Gro Harlem Brundtland sa om dette igår at "Det skal gis mindre til de fattige land". Det er feil. Regjeringens forslag betyr en meget betydelig økning i utviklingshjelpen fra 1981 til 1982, både i andel av nasjonalproduktet, og i realverdi.

Det er imidlertid kommet til viktige nye momenter etter at partiene skrev sine programmer om dette. Oljeinntektene ventes å bli vesentlig mindre enn man regnet med. Det bør føre til større forsiktighet enn man fant påkrevet under inntrykk av tidligere og mer optimistiske prognoser.

Men internasjonal solidaritet er jo ikke bare et spørsmål om prosentenheter, men også om vår evne til å utnytte u-hjelpsmidlene til det beste for de virkelig trengende i verdenssamfunnet. Vi må gjøre mer for å sikre en effektiv utnyttelse av u-hjelpen, snarere enn å overby hverandre i ytterligere påplussinger.

Men den aller viktigste oppgave for norsk utenrikspolitikk er å bidra til å bevare freden.

Vi ser ingen grunn til å tro at noen supermakt kan ønske å sette igang noe så vanvittig som en atomkrig. Men det at ingen ønsker det, er ikke alene tilstrekkelig til å sikre at det ikke vil skje. En supermakt som ikke har folkestyre, vil lett falle for fristelser til å utvide sitt maktområde, hvis det kan skje uten stor risiko. Slike fremstøt kan føre til motstøt, som kan føre til katastrofe. Vi må hindre det ved å hindre at det finnes noe område der Vestens forsvar er så svakt at det kan friste til fremstøt.

Krav om ensidig nedrustning bygger på ønsker om sikrere fred. Men dersom de blir imøtekommet, vokser fristelsen til angrep mot de svake, og derved faren for krig. Verden vil en gang vokse ut av dette problem. Men vår politikk idag må bygge på dagens virkelighet.

I dag er Sovjet-unionen i ferd med å bygge opp en overveldende overmakt av atomvåpen i Europa. Denne overmakt må forhindres, fordi den kan føre til katastrofe. Men denne overmakt blir ikke forhindret ved demonstrasjoner i vest. Det kreves noe helt annet for å presse Sovjet til å gå med på å begrense

sine styrker. Det kan bare oppnås gjennom klar beskjed om at Vesten vil skaffe seg like sterke våpen selv, dersom Sovjet ikke går med på begrensning av styrkene på begge sider.

Reiulf Steen sier i et intervju i SV's hovedorgan Ny Tid 28/10 at dersom det ikke blir noen avtale om begrensning av atomstyrkene på begge sider, vil utplassering av nye atomvåpen i Europa likevel bli umulig av politiske grunner. Med andre ord: Sovjet behøver ikke begrense sine styrker for å oppnå en begrensning i Vest. Dette syn betyr en alvorlig svekkelse av mulighetene for å få til en begrensning i de sovjetiske styrkene. Og vi bør ikke glemme at det er de sovjetiske våpnene som truer oss, og som vil true oss uansett hvorledes vi for øvrig innretter oss.

Med denne begrunnelse vil Regjeringen stå fast på gjennomføringen av det vedtak vedrørende atomvåpen i Vest-Europa og nedrustningsforhandlinger med Sovjet som NATO fattet i 1979, med Norges tilslutning. Vi regner med at alle de større partiene i Stortinget fremdeles står bak dette.

Det er bare NATO samlet som kan oppnå begrensninger i de sovjetiske styrkene. Norge må ikke nå svekke NATO's evne til å legge press på Sovjet, ved å forhandle utenom NATO om sikkerhetspolitiske spørsmål, heller ikke om atomfrie soner. Derimot kan spørsmålet om slike soner komme inn som et ledd i samlede forhandlingsløsninger mellom NATO og Warszawapakten, om reduksjon av atomstyrkene på begge sider.

- - - - -

Gårsdagens debatt om Regjeringens erklæring understreket samarbeidsviljen mellom de borgerlige partier. Samtidig virket angrepene fra andre hold moderate, og ga delvis

inntrykk av en viss oppslutning om linjer som det tidligere har stått strid om. Regjeringen ser dette som gode tegn for de fremtidige samarbeid om løsning av landets problemer. Jeg håper at dagens debatt ikke vil forandre dette positive helhetsbilde.

---oo0oo---